

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

СИЛАБУС навчальної дисципліни ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ВИКЛАДАЧА ЗВО (обов'язкова)

Освітньо-наукова програма «Економіка»

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Інститут/факультет Економічний
(назва ф-т у / ін.-ту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною ОП)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти **Федірчик Т.Д.**

Викладач: доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри педагогіки
та методики початкової освіти **Романюк С.З.**

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=11

Контактний тел. +(380)958299766

E-mail: s.romaniuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle
<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5595>

Консультації: Офлайн-консультації: понеділок 14.00-15.00
Онлайн-консультації: середа 15.00-16.00

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

ЗП 5 «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» є нормативною дисципліною в ОНП «Філософія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, яка, спрямована на набуття психолого-педагогічних компетентностей здобувачами наукового ступеня PhD, необхідних для професійної науково-педагогічної діяльності у системі вищої освіти, розвиток умінь розв'язання завдань, пов'язаних з організацією освітнього процесу у ЗВО, формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу та особистісно-професійний розвиток впродовж життя.

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

формування у майбутніх докторів філософії психолого-педагогічних та методичних компетентностей щодо теорії та практики реалізації педагогічної складової професійної діяльності викладача ЗВО, забезпечення ним якості освітньої діяльності у вищій школі, організації партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу та здатності здійснювати професійно-особистісний саморозвиток.

ПРЕРЕКВІЗИТИ:

Курс «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» підвищує рівень підготовки здобувачів освіти до проходження ПП1 «Педагогічна (асистентська) практика», що є видом практичної діяльності аспіранта, яка спрямована на набуття здатності здійснювати педагогічну (навчальну та методичну) діяльність у системі науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» спрямована на забезпечення засвоєння таких **загальних та спеціальних (фахових) компетентностей**:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей

СКО9*. Здатність розвивати інноваційні соціальні навички, ефективно поєднувати наукові здобутки та педагогічну майстерність, використовувати сучасні технології та методи навчання у викладанні економічних дисциплін.

СКО10*. Здатність до професійної комунікації, ведення дискусії, переконливого та аргументованого відстоювання власної думки з повагою до індивідуального та культурного різноманіття й системи цінностей в умовах міжособистісної та міжкультурної взаємодії.

Програмні результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі

навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН05. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

РН11*. Формувати індивідуальну траєкторію саморозвитку, самонавчання та професійної поведінки, приймати оптимальні рішення щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, проявляти креативність, оригінальність, ініціативність, гнучкість, стресостійкість, лідерство тощо.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Навчальна дисципліна «Управління в системі освіти»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	СРС	Індивідуальна робота	
Денна	1	1	3	90	16	14	-	-	60		залік
Заочна	1	1	3	90	10	-	-	-	80		залік

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього о год.	у тому числі					всього о год.	у тому числі				
		лек.	пр./ сем.	лаб.	інд.	СРС		лек.	пр./ сем.	лаб.	інд.	СРС
Тема 1. Викладач ЗВО в контексті забезпечення якості вищої освіти України. Аналіз вимог до викладача вищої школи на етапі реформування системи	9	1	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8

вищої освіти України												
Тема 2. Загальна характеристика, особливості та основні напрями науково-педагогічної діяльності викладача в умовах розвитку сучасного ЗВО	9	1	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Тема 3. Педагогічний професіоналізм викладача як показник якості науково-педагогічної діяльності. Акмеологічні чинники, етапи та умови розвитку педагогічного професіоналізму викладача ЗВО	9	2	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Тема 4. Методична культура викладача вищої школи та її вплив на забезпечення якості професійної діяльності у процесі реалізації освітніх програм (ОПП) та (ОНП)	9	2	2	-	-	4	9	1	-	-	-	8
Тема 5. Реалізація викладачем ЗВО різних форм та методів навчання студентів у ЗВО. Інноваційні освітні технології та їх роль у активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів	9	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Тема 6. Організація викладачем ЗВО контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студента та вимоги до оцінювання їх компетентностей на різних етапах освітнього процесу	9	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Тема 7. Взаємодія викладача в системі взаємовідносин «викладач-студент», «викладач-викладач», «викладач-управлінець» на засадах педагогіки партнерства	9	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Тема 8. Адаптація молодого викладача ЗВО в умовах	9	1	1	-	-	7	9	1	-	-	-	8

науково-педагогічної діяльності у ЗВО												
Тема 9. Професійне вигорання та вплив професійних криз у процесі професійно-особистісного розвитку ЗВО	9	2	1	-	-	7	9	1	-	-	-	8
Тема 10. Саморозвиток та самоменеджмент як умова успішного професійно-особистісного зростання викладача ЗВО	9	1	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Усього годин	90	16	14	-	-	60	90	10	-	-	-	80

ЗМІСТ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Тема	Завдання
1.	Тема 1. Викладач ЗВО в контексті забезпечення якості вищої освіти України. Аналіз вимог до викладача вищої школи на етапі реформування системи вищої освіти України	✓ Розробити <i>модель вищої освіти України</i> на основі аналізу її системи (<i>рівні вищої освіти, ступені вищої освіти, типи ЗВО</i> (див. Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту» тощо). ✓ Скласти <i>модель</i> викладача ЗВО згідно сучасних нормативних вимог до нього.
2.	Тема 2. Загальна характеристика, особливості та основні напрями науково-педагогічної діяльності викладача в умовах розвитку сучасного ЗВО	✓ Скласти <i>таблицю</i> «Характеристика основних видів НПД викладача ЗВО» ✓ <i>Заповнити</i> сторінку індивідуального плану викладача ЗВО.
3.	Тема 3. Педагогічний професіоналізм викладача як показник якості науково-педагогічної діяльності. Акмеологічні чинники, етапи та умови розвитку педагогічного професіоналізму викладача ЗВО	✓ Написати <i>есе</i> «Педагогічний професіоналізм викладача як чинник якості освітньої діяльності у ЗВО»
4.	Тема 4. Методична культура викладача вищої школи та її вплив на забезпечення якості професійної діяльності у процесі реалізації освітніх програм (ОПП) та (ОНП)	✓ Розробити <i>презентацію до лекційного заняття</i> з курсу вашої спеціальності (<i>тема за вибором аспіранта</i>). ✓ Розробити <i>поширений план семінарського заняття</i> зі спеціальності (<i>тема, курс за власним вибором аспіранта</i>) ✓ Розробити <i>план виховної роботи куратора</i> в академічній групі (<i>семестр, навчальний рік</i>).
5.	Тема 5. Реалізація викладачем ЗВО різних форм та методів навчання студентів у ЗВО. Інноваційні освітні технології та їх роль у активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів	✓ Підібрати <i>ефективні форми навчальної діяльності</i> студентів на семінарському, практичному, лабораторному занятті з курсу вашої спеціальності (<i>тема за вибором аспіранта</i>). ✓ Підготувати <i>опис-презентацію</i> однієї із інноваційних технологій навчання у ЗВО.
	Тема 6. Організація викладачем ЗВО контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студента та вимоги до оцінювання їх компетентностей на різних етапах освітнього процесу	✓ Розробити <i>тестові завдання</i> для перевірки знань студентів до заняття з курсу вашої спеціальності (<i>тема за вибором аспіранта</i>).
	Тема 7. Взаємодія викладача в системі взаємовідносин «викладач-студент», «викладач-викладач», «викладач-управлінець» на засадах педагогіки	✓ Підготувати <i>презентацію</i> «Стилі спілкування викладача з учасниками освітнього процесу» ✓ Підібрати <i>приклад</i> реалізації принципів партнерства у взаємодії викладача та студентів.

	партнерства	
	Тема 8. Адаптація молодого викладача ЗВО в умовах науково-педагогічної діяльності у ЗВО	✓ Визначити та запропонувати <i>шляхи адаптації</i> молодого викладача ЗВО в умовах науково-педагогічної діяльності у ЗВО
	Тема 9. Професійне вигорання та вплив професійних криз у процесі професійно-особистісного розвитку ЗВО	✓ Підготувати <i>презентацію</i> «Профілактика професійного вигорання викладача у процесі професійної діяльності» ✓ Підібрати <i>вправи для саморегулювання</i> емоційного стану та поведінки викладача в освітньому процесі.
	Тема 10. Саморозвиток та самоменеджмент як умова успішного професійно-особистісного зростання викладача ЗВО	✓ Скласти власну програму професійно-особистісного розвитку та саморозвитку в умовах формальної та неформальної освіти..
ПРИМІТКА: Аспірант має право запропонувати, окрім заданих тем та завдань для самостійної роботи, свої, що складають актуальність та цікавість (<i>оцінюється додатковим балом</i>)		

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

(за власним вибором студента)

1. Дистанційна форма навчання: організаційні принципи та активні методи її функціонування (*есе*).
2. Впровадження практик студентоцентрованого навчання в освітній процес (*опис досвіду ЗВО України*).
3. Інноваційне освітнє середовище як важлива передумова забезпечення якості підготовки фахівців (*доповідь*).
4. Удосконалення практичної підготовки студентів із забезпеченням формування конкурентоспроможних професійних компетентностей (*аналіз результатів опитування студентів*).
5. Розвиток дуальної (та інших) форми навчання – потреба сьогодення (*презентація*).
6. Академічна доброчесність – запорука якісної освіти. Принципи академічної доброчесності (*презентація*).
7. Модель Я – концепція майбутнього фахівця (*створення моделі*).
8. Професійний розвиток та підтримка викладацького складу (*створення моделі*).
9. Роль викладача-лідера у сучасному університеті. Як стимулювати викладача-лідера? (*есе*).
10. Зміст освіти в системі підготовки фахівців за профілем (*презентація*).
11. Формування компетентностей – відповідальність викладача чи студента? (*дискусія*).
12. Дидактичні принципи навчання та їх розвиток (*презентація*).
13. Показники якості підготовки фахівців, критерії оцінки якості навчання.
14. Цілі, види і форми контролю якості навчання (*вільний вибір форми представлення*).
15. Диференціація в освітньому процесі вищої школи (розробка диференційованих завдань (за своїм профілем навчання) для індивідуальної роботи зі студентами).
16. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю.
17. Розробка навчальної програми дисципліни (*нової запропонованої студентом, або дисципліни уже наявної*) та її презентації (*презентація*).
18. Інноваційні технології навчання у вищій школі (*презентація*).
19. Психологія взаємодії суб'єктів освітнього процесу (*есе*).
20. Проблеми активного слухання у процесі навчання (*есе*).
21. Самостійна робота студентів у процесі навчання (*вільний вибір форми представлення*)..
22. Характеристика освітньо-професійних програм відповідної спеціальності (*аналіз та оцінювання сильних і слабких сторін*).
23. Мотивація і стимули успішного навчання студентів і ефективної роботи викладачів (*вільний вибір форми представлення*).
24. Методи активізації навчання та організація їх впровадження (*презентація*).

25. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення освіти (доповідь).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» використовуються наступні **методи навчання аспірантів**:

Методи формування професійної компетентності ✓ розповідь; ✓ пояснення; ✓ бесіда; ✓ ілюстрація; ✓ демонстрація; ✓ візуалізація; ✓ дискусія	Методи формування практичних умінь та навичок: ✓ розв'язування педагогічних задач; ✓ виконання практичних завдань; ✓ розробка схем, таблиць; ✓ аналіз відвіданих відкритих занять; ✓ розробка та захист презентацій ✓ аналіз нормативних документів та періодичної педагогічної преси.
---	---

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» використовуються наступні **методи контролю навчальних досягнень аспірантів**:

- ✓ експрес-опитування;
- ✓ індивідуальне опитування;
- ✓ фронтальне опитування;
- ✓ захист індивідуального науково-дослідного завдання ІНДЗ;
- ✓ тестування;
- ✓ письмові роботи;

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання:

- ✓ тести;
- ✓ реферати;
- ✓ есе;
- ✓ презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ аспіранти

Поточне оцінювання та самостійна робота										Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40 балів	100 балів
6	4	4	10	10	10	4	4	4	4		
60 балів											

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Коментар: Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою

Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні документи:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579. Урядовий портал: Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248409199>
4. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п#n10>
5. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848- VIII. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Базова література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посіб. для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури. 2018. 384с.
2. Гнезділова К. М. Корпоративна культура викладача вищої школи : навч.-метод. посібник Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 124 с.
3. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник. Київ : Видавництво Ліра. 2017. 484 с.
4. Іванчук М., Федірчик Т. Акмеологічні засади професійного розвитку викладача вищої школи: навч.-метод. посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 220 с.
5. Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 623 с.
6. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. К.:Дракор. 2020. 178с.
7. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2019. 472с.
8. Сисоєва С.О., Козак Л.В. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник. Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2016. 156 с.
9. Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти : монографія / керівн. авт. кол. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 516 с.
10. Федірчик Т. Д. Розвиток педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи (теоретико-методичний аспект) : монографія / Тетяна Дмитрівна Федірчик. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2015. – 448 с.

Додаткова література

1. Мирончук Н.М. Професійна діяльність викладача вищої школи: суспільні виклики та проблеми змісту підготовки. Професійна освіта: андрагогічний підхід: монографія / кол. авторів; за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. С. 146-172.
2. Андрес Г., Чухрай Л. Стажування як спосіб підвищення наукової кваліфікації та академічної мобільності викладачів. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Музеєзнавство і пам'яткознавство. 2019. Т. 2, № 1. С. 78–80.
3. Горохівська Т.М. Зарубіжний досвід підвищення кваліфікації викладачів вищої школи як форми розвитку їх професійно-педагогічної компетентності. *Науковий вісник Львівської академії*. Серія: Педагогічні науки. 2019. Вип. 5. С. 276–280.
4. Федірчик Т., Нікула Н. Система формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 10(84). С. 226-237.
5. Федірчик Т. Д., Олійник М. І., Тимчук Л. І. Науково-методичний центр університету в системі забезпечення якості професійного розвитку викладачів. *Науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського «Наука і освіта» «Science and education»*. 2018. №4 / CLXIX. С. 5-16.
6. Цюняк Оксана, Федірчик Тетяна, Нікула Наталя. Використання інтернет-ресурсів у професійній підготовці майбутніх педагогів за умов дистанційного навчання. *Гірська школа Українських Карпат*. Івано-Франківськ, 2021. № 25, С. 108 -114.
7. Федірчик Т., Нікула Н., Бражанюк А. Формування особистісно-творчого компонента професійної культури студентів в освітньому просторі університеті. *Інноваційна педагогіка*. 2021. №34. Т.2. С.125-131.
8. Шварп Н.В., Калашнікова Л.М. Формування професійної поведінки викладачів закладів вищої освіти непедагогічного профілю у системі підвищення кваліфікації фахівців. *Педагогіка та психологія*. 2018. Вип. 59. С. 230–243.
9. Щербина О.А. Проектування електронних освітніх ресурсів для відкритих систем підвищення кваліфікації викладачів університету: монографія. Київ: Компрінт, 2018. 299 с.